

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 63/17

Møtedato: 01.06.2017

Dato: 12.05.2017

Arkivsaksnr: 2017/314

Forskningsmelding 2016

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Fakultetenes og Universitetsmuseets forskningsmeldinger 2016
http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/samledokument_-_forskningmeldinger_0.pdf
- Styresak 91/16, Forskningsmelding 2015
- Styresak 57/2017 Eksternfinansiert virksomhet, status og strategisk arbeid

Saken gjelder:

Universitetsstyret behandler årlig en melding om fakultets forskning. Vedlagt følger forslag til forskningsmelding 2016. Fakultetenes forskningsmeldinger gir en god oversikt over strategiske prioriteringer på viktige felt i universitetsforskningen. UiBs strategi Hav-Liv-Samfunn følges aktivt opp og støtter opp om en sammenheng mellom strategi, prioriteringer og konkrete tiltak

Tabell 1 Utvalgte nøkkeltall. Kilder: Database for statistikk om høgre utdanning (DBH); Tilstandsrapport for høyere utdanning 2017 (KD)

UiB nøkkeltall	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Årsverk totalt	3 370	3 471	3 463	3 566	3 625	3 683
Årsverk i undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger	2 045	2 108	2 121	2 180	2 192	2 232
Publiseringspoeng per faglige stilling inkl. stipendiater	1,53	1,61	1,58	1,48	1,51	1,56
Tildeling fra EU per faglig årsverk 1000 kr	26,8	25,3	23,9	31,5	34,1	37,4
Tildeling fra NFR per faglig årsverk 1000 kr	187,4	171,4	152,2	187,8	205,4	207,7

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar forskningsmeldingen til orientering.

Kjell Bernstrøm
Universitetsdirektør

12.05.2017/Bjørn Einar Aas/Susanne Mikki/Heidi A. Espedal
Vedlegg: 1. Saksframstilling:

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
63/17

Møtedato:
01.06.2017

Arkivsaksnr:
2017/314

Bakgrunn

Universitetet i Bergens strategi for perioden 2016–2022, «Hav, Liv, Samfunn», har som mål at innen 2022 skal alle fakulteter ha fagmiljøer i verdensklasse og flere fagmiljøer av høy internasjonal standard. Universitetet har tre hovedsatsninger: marin forskning, globale samfunnsutfordringer og klima og energiomstilling. Vi skal utnytte og utvikle breddeuniversitetets unike muligheter for faglig mobilisering, fordypning og samarbeid på tvers av faggrenser.

Status og prioriteringer 2016

I 2016 har hovedfokus vært på tiltak for økt tverrfaglig samarbeid, blant annet gjennom opprettelsen av forskningsklynger. To nye handlingsplaner er utarbeidet og vedtatt, Handlingsplan for EU-finansierte satsninger og Handlingsplan for internasjonalisering. Arbeidet med å følge opp disse er allerede i gang.

Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid

Fakultetene melder om strategiske planer og faglige prioriteringer som kan styrke og videreutvikle universitetsforskningens kvalitet og mangfold. Fagmiljøer og grunnenheter arbeider målrettet for å utvikle konkurransedyktige, eksternt finansierte tverrfaglige forskningsprosjekter.

Fakultetene har fulgt opp en rekke tverrfaglige initiativ som synes å få en skarpere og økende synlighet både innad ved universitetet og utad. Det er naturlig å nevne Middelalderklyngen, Helseklyngen samt Bergen Media City. Samlokalisering i Møllendal for det nye fakultetet for kunst, musikk og design fremheves som av avgjørende betydning for fremtidig faglig utvikling.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering

Fakultetene gir uttrykk for klare og langsiktige ambisjoner om samarbeid med anerkjente fagmiljøer, nasjonalt og internasjonalt, som kan bidra til å heve universitetsforskningens kvalitet. UiBs fakultet har mange samarbeidspartnere, og prioriterer deltakelse i store forskningsprogram med lokal, nasjonal og internasjonal deltakelse. De ønsker å styrke innovasjon i forskningen, noe som kommer bl.a. til uttrykk gjennom klare prioriteringer av klyngesamarbeid i Bergen og på Vestlandet.

Handlingsplan for EU-finansierte satsninger

Fakultetene arbeider systematisk og langsiktig for å øke deltakelse i Horisont 2020, og det er satt klare mål for å øke omfanget og bredden i universitetets samlede bidrags- og oppdragsvirksomhet. Dette har gitt resultater, bla i form av en markant økning i mobilitetsprogrammet i Marie Skodowska-Curie actions. Det mobiliseres allerede til neste SFI-utlysning, og utvalgte fagmiljø vil bli fulgt opp frem mot forventet skissefrist høsten 2018. Det vektlegges å bygge opp et effektivt administrativt støtteapparat for søknadsarbeidet rette mot nasjonale og internasjonale finansieringskilder.

Fakultetene legger stor vekt på støtte til utarbeidelse av søknader, både gjennom opplæring og koordinering av egne administrative ressurser og samarbeid med Forskningsadministrativ avdeling, BOA-teamet og Brusselkontoret. Høy kvalitet og kompetanse på tjenestene som er knyttet til søknads- og forskningsrådgivning fremheves som viktig. Etablering av sentrale LCP'er (spesialister på enkelte EU-utlysninger) blir som i tidligere år, fremhevet som særlig positivt for mobiliseringsarbeidet.

Vitenskapelig publisering

Utviklingen i publisering følges med økende oppmerksomhet. Fakultetenes meldinger er utarbeidet før endelige publiseringstall for 2016 ble gjort kjent.

Tabell 2 viser publikasjonspoeng innen universitets- og høyskolesektoren. UiO er størst og bidrar i 2016 med hele 26,4 %. Deretter følger NTNU (21,2 %), UiB (13,5 %) og UiT (8,5 %). Tilsammen står landets universiteter for 81,4 % av publikasjonspoengene i UH-sektoren. De øvrige universitetene hadde i 2016 en samlet andel på 11,8 % og er på størrelsesorden med de statlige høyskoler som utgjør 11,1 %.

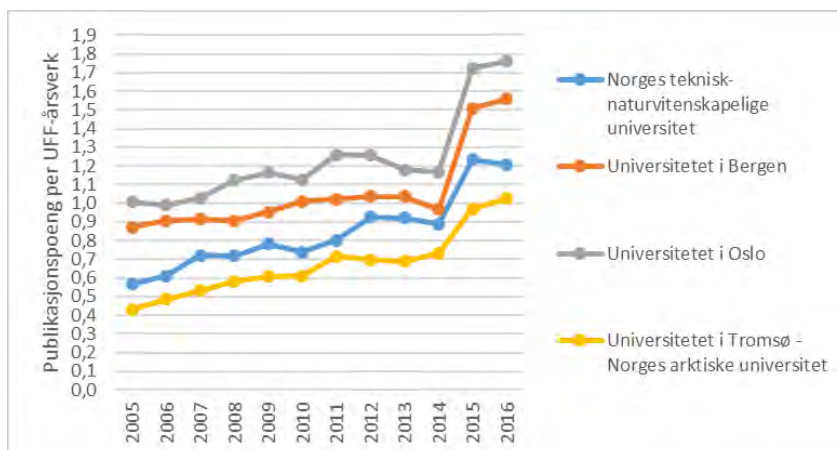
Tabell 2. Vitenskapelig publisering i universitets- og høyskolesektoren 2016, antall og andel publikasjonspoeng for utvalgte universiteter og deres relative utvikling (DBH).

	2015		2016		Endring
NTNU	4381	19,9%	5047	21,2%	15.2%
UiB	3058	13,9%	3223	13,5%	5.4%
UiO	5827	26,5%	6292	26,4%	8.0%
UiT - Norges arktiske universitet	1784	8,1%	2012	8,5%	12.8%
Øvrige universiteter	2654	12,1%	2801	11,8%	5.5%
Universiteter totalt	17705	80,5%	19376	81,4%	9.4%
Statlige vitenskapelige høyskoler	607	2,8%	625	2,6%	3.0%
Statlige høyskoler	2878	12,0%	2636	11,1%	-8.4%
Private vitenskapelige høyskoler	415	3,4%	745	3,1%	79.6%
Private høyskoler	379	1,9%	427	1,8%	12.6%
UH totalt	21983	100,0%	23809	100,0%	8.3%

Tabellen viser også utviklingen fra 2015 til 2016. Sektoren totalt har økt med 8,3 % målt i publikasjonspoeng. Tilsvarende økning ved UiB er 5,4 %, altså noe mindre. Den totale omfordelingen for UiB ligger dermed på 13,5 % i 2016 mot 13,9 % i 2015. Tallene for NTNU og UiT gjelder for institusjonen etter sammenslåinger med andre med andre institusjoner.

Figur 1 nedenfor viser produktivitetstrenden for de fire største breddeuniversitetene målt i publikasjonspoeng per fagårsverk. De første årene var produktiviteten svakt økende, men har etter hvert flatet ut og også gått noe ned. Grunnet ny beregningsmodell gjør produktivitetstallene et sprang i 2015. Universitetene holder imidlertid sine relative plasser med UiO på toppen etterfulgt av UiB, NTNU og UiT

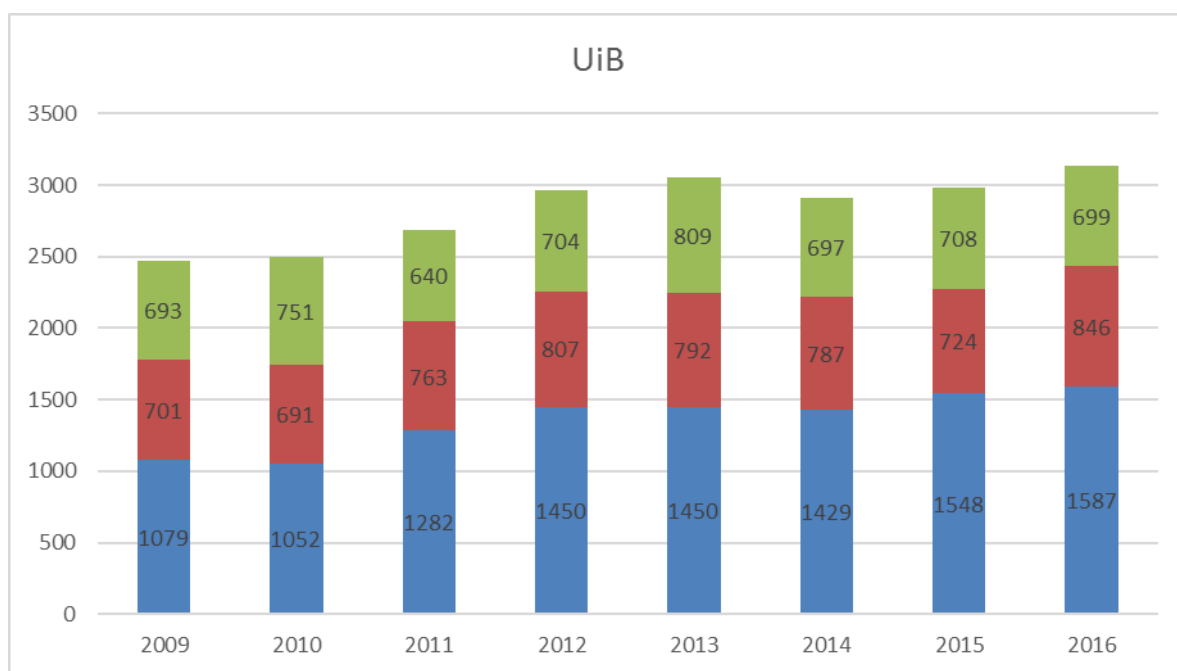
Figur 1. Antall publikasjonspoeng per fagårsverk (UFF) ved fire breddeuniversitet, 2005-16 (DBH).

Samforfatterskap er en mye benyttet indikator over forskningssamarbeid (figur 2). Sammenliknet med andre metoder gir bibliometriske analyser unik og systematisk innsikt i omfanget og strukturen av vitenskapelig samarbeid. I tillegg fanger metoden også opp ikke-formalisert samarbeid som kan være vanskeligere å identifisere. Omtrent halvparten av publikasjonene ved UiB involverer internasjonalt samforfatterskap (figur 2, blått). Andelen har økt med over 7 prosent sammenliknet med 2009. I perioden 2009 til 2016 publiserte UiB med 151 forskjellige land.

USA er den største samarbeidsnasjonen og bidro med 10,6 % til den totale publiseringsmengden (målt i publikasjonsandeler). Dernest følger Storbritannia (6,4 %), Tyskland (4,9 %), Sverige (3,9 %), Frankrike (2,7 %) og Nederland (2,7 %).

Figur 2. Antall publikasjoner med minst en utenlandsk medforfatter (blått), med kun nasjonalt medforfatterskap (rødt) og kun UiB interne (grønt). CERES

Open Access publisering ved UiB

Ved UiB har man tilrettelagt for åpen digital publisering av vitenskapelige artikler. Det er blitt implementert et institusjonelt fulltekstarkiv (BORA) og opprettet en budsjettpost der UiBs forskere kan søke om støtte til annen åpen publisering. Universitetsstyret vedtok i april 2016 å videreføre ordningen med et fast årlig budsjett på 5,5 millioner kroner. Det skal gis 100 prosent støtte til ren åpen publisering, og 50 prosent støtte til hybridpublisering i nivå 2-tidsskrifter. Støtten skal gis til og med 2019, og vurderes på nytt før 2020. Ved UiB er andelen artikler i rene åpen tilgang-tidsskrift økt fra 4 % i 2005 til 19 % i 2016. I 2016 ble totalt 537 artikler publisert i rene åpen tilgang-tidsskrift, derav 61 på nivå 2.

Planer og prioriteringer 2017

Meldingene viser at fakultetene, inklusivt vårt nye fakultet for kunst, musikk og design, følger opp UiBs strategi og prioriteringer. Spesielt vil tiltakene for økt tverrfaglig samarbeid og ekstern finansiering følges tett opp fremover. Klyngene og UiBs hovedsatsninger er viktige arenaer for dette arbeidet.

Handlingsplan for EU-finansierte satsninger vil følges systematisk opp videre i 2017. UiBs kontor og rådgiver i Brussel blir flittig benyttet og vil spille en viktig rolle fremover.

Søknadsmobilisering knyttet til siste arbeidsprogram i H2020 vil ha høy oppmerksomhet, samt posisjonering frem mot et nytt rammeprogram (FP9). Tiltak knyttet til andre deler av den eksternt finansierte virksomheten enn EU, skal også identifiseres og iverksettes.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Fakultetenes forskningsmeldinger ble behandlet i Forskningsutvalget i møte 11. mai, og skal sluttbehandles i universitetsstyret. I sin behandling ba Forskningsutvalget om at det for kommende år bør legges til rette for mer åpne spørsmål i meldingene slik at utfordringene og virkemidlene knyttet til forskning blir sikret en systematisk omtale. Universitetsdirektøren støtter dette. Meldingene, Handlingsplan for internasjonalisering samt Handlingsplan for EU-finansierte satsninger peker på viktige prioriteringer og tiltak det skal arbeides med fremover. UiB er allerede i gang med flere av disse.

Det pekes særskilt på behov for fortsatt fokus på oppfølgingen av UiBs strategi og en økt oppmerksomhet rettet mot ekstern finansiering av forskning. UiB har høyest suksessrate av de norske universitetene, men har imidlertid ikke oppnådd et vesentlig høyere nivå i samlede årlige eksterne inntekter. En økning i eksternfinansiering av forskning er nødvendig om institusjonen skal nå sine mål. Situasjonen er bekymringsfull og vil bli behandlet i en egen styresak, sak 57/17.

15.05.2017/Bjørn Einar Aas/Susanne Mikki/Heidi A. Espedal